

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕСПЕРАНТО-ПЕРІОДИКИ В УКРАЇНІ

(20 – 30-ті рр. ХХ ст.)

Клименко Ю. А.,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Есперанто – міжнародна мова, соціально-культурний феномен, універсальний засіб міжкультурного діалогу та людського взаєморозуміння в загальносвітовому масштабі. Її творцем є Людвик Лазар Заменгоф (1859 – 1917) – польський лікар-окуліст, лінгвіст і поліглот, автор праць в галузі інтерлінгвістики, активний громадський діяч.

Сприяючи поширенню есперанто на початку 1920-х рр., органи освіти, природно, розраховували незабаром перейти до його практичного застосування. Перші кроки в цьому напрямі були зроблені в 1925 р. Наркомосом України і Головополітпросвітою, журнали яких – «Путь просвещения» і «Рабочий клуб» відповідно – стали одними з перших радянських періодичних видань, що обслуговувалися есперкорами. У їхніх іноземних відділах з цього року регулярно використовувалися матеріали з листів, отриманих від педагогів-есперантистів з інших країн.

Зворотний зв'язок із зарубіжжям за допомогою есперанто Народний комісаріат освіти УСРР почав здійснювати в січні 1926 р., коли Державний науковий методологічний комітет, що функціонував при ньому, розпочав випуск транснаціонального педагогічного щомісячника «La Vojo de Klerigo» («Путь просвещения» або по-українськи «Шлях освіти»). Будучи дайджестом основного органу цього комітету – харківського журналу «Комуністична освіта» («Комуністична освіта»), він являв собою збірку скорочених статей з цього видання, присвячених теорії і методології освіти і просвітницькій практиці в СРСР. Цільовою аудиторією «La Vojo de Klerigo» були іноземні учителі-есперантисти, які отримували журнал безкоштовно через глобальну мережу есперкорів. Редагував його активіст СЕРК, член Комісії міжнародних зв'язків при ЦК Союзу працівників освіти І. Зильберфарб. Харківський педагогічний журнал «La Vojo de Klerigo» став самим «довгоживучим» радянським спеціалізованим виданням міжнародною мовою. До кінця 1932 р. вийшли 69 його номерів, а в 1934 р. він був відроджений у вигляді бюлетеня, який планувалося випускати кожні три місяці, проте цього року з'явився тільки один номер. Крім того, услід за «La Vojo de Klerigo» в СРСР з'явилися й інші есперантські органи педагогічної спрямованості.

У кінці 1920-х рр. український досвід був врахований російськими просвітниками. У 1929 р. Центральний комітет Союзу працівників освіти приступив до видання в Москві власного есперантського щомісячного журналу – «Soveta Pedagogia Revuo» («Советское педагогическое обозрение»). У 1930-х рр. роль альманаху, що закрався, стали виконувати есперантські прес-бюлетені ЦК Союзу працівників освіти. Загалом у другій половині 1920 – першій половині 1930-х рр. до системи педагогічної журналістики СРСР увійшли чотири періодичні видання міжнародною мовою.